

पार्थिव गणेश पूजा

लेखक

श्री कैलास खडके गुरुजी

उमा प्रकाशन, पुणे

पार्थिव गणेश पूजा

© सर्व हक्क प्रकाशिकाधीन

प्रकाशिका : सौ. उमा खडके,
उमा प्रकाशन, पुणे.

लेखक : श्री कैलास खडके गुरुजी

अक्षरजुळणी : पार्थ भेंडेकर मो. ७५८८०४२१२२

डिझाईन - रूपाली कुलकर्णी

प्रथमावृत्ती : सप्टेंबर २०२६

किंमत : 100

All rights reserved along with e-books & layout. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, without the prior written consent of the Publisher and the licence holder Please contact us at Uma Prakashan, Pune- 411041

अष्टविनायक व पुण्यनगरीचे आराध्य दैवत श्रीमंत दगडूशेठ गणपती चरणी अर्पण .

प्रास्ताविक

सज्जन हो, भगवान श्रीगणेश हे भारतीय धर्मपरंपरेतील आद्यपूज्य, मंगलमूर्ती आणि सकल विघ्नांचे हरण करणारे परमकल्याणकारी दैवत आहे. कोणत्याही शुभकार्याचा प्रारंभ असो, धार्मिक अनुष्ठान असो, अध्ययन-अध्यापन असो किंवा जीवनातील एखाद्या नवीन कार्याचा शुभारंभ असो सर्वप्रथम श्रीगणेशाचे स्मरण आणि पूजन करण्याची आपली सनातन परंपरा आहे. “श्रीगणेशाय नमः” या मंगलमय नामोच्चाराने कार्याचा आरंभ केला असता त्या कार्यातील विघ्ने दूर होऊन बुद्धी, विवेक, सिद्धी आणि यश प्राप्त होते, अशी श्रद्धा आपल्या संस्कृतीत अनादिकालापासून दृढ आहे.

श्रीगणेश हे केवळ विघ्नहर्ता नसून बुद्धी, विद्या, विवेक, प्रज्ञा, सिद्धी, समृद्धी आणि मांगल्य यांचे अधिष्ठाता आहेत. ते भक्तांच्या अंतःकरणातील अज्ञानरूपी अंधकार दूर करून सद्बुद्धी प्रदान करतात. दुःखात धैर्य, संकटात मार्ग, संभ्रमात विवेक आणि प्रयत्नांना सिद्धी देणारे श्रीगणेश भक्तवत्सल आहेत. म्हणूनच वेद-पुराणांपासून संतपरंपरेपर्यंत श्रीगणेशाचे माहात्म्य विविध प्रकारे वर्णिलेले आढळते. गणनायक, गणाधिपती, विनायक, गजानन, एकदंत, लंबोदर, विघ्नराज, सिद्धिविनायक अशा असंख्य नावांनी भक्त त्यांची आराधना करतात.

भगवान श्रीगणेशाच्या उपासनेमध्ये पार्थिव गणेशपूजनाला विशेष महत्त्व आहे. शुद्ध मृत्तिकेपासून स्वतःच्या हाताने किंवा शास्त्रोक्त रीतीने श्रीगणेशाची पार्थिव मूर्ती निर्माण करून त्या मूर्तीमध्ये श्रद्धेने देवत्वाचे आवाहन करणे, तिची षोडशोपचार अथवा उपलब्धतेनुसार यथाशक्ती पूजा करणे आणि पूजनसमाप्तीनंतर त्या पार्थिव स्वरूपाचे विधिपूर्वक विसर्जन करणे ही अत्यंत भावपूर्ण आणि तत्त्वगर्भ उपासना आहे.

‘पार्थिव’ हा शब्द पृथ्वीतत्त्वाशी संबंधित आहे. ज्या मातीपासून आपले शरीर निर्माण झाले, ज्या पृथ्वीवर आपण जीवन जगतो आणि शेवटी ज्या पंचमहाभूतांमध्ये हे शरीर विलीन होते, त्याच पृथ्वीतत्त्वातून श्रीगणेशाचे साकार स्वरूप घडवून त्याची उपासना करणे यात अत्यंत सुंदर आध्यात्मिक संकेत दडलेला आहे. मृत्तिकेपासून मूर्ती निर्माण होते, भक्तिभावाने ती पूजनीय होते आणि पूजन पूर्ण झाल्यानंतर पुन्हा तीच मूर्ती पंचमहाभूतांमध्ये विलीन होते. उत्पत्ती, स्थिती आणि लय या सृष्टीच्या सनातन तत्त्वाची अनुभूती पार्थिव गणेशपूजनातून सहजपणे प्राप्त होते.

पार्थिव श्रीगणेशाची मूर्ती साधी असली तरी भक्ताच्या श्रद्धेने ती चैतन्यमय होते. उपासनेचे खरे सामर्थ्य बाह्य वैभवात नसून शुद्ध अंतःकरण, श्रद्धा, भक्ती, सात्त्विकता आणि समर्पणभावात आहे. भक्ताने अत्यंत निर्मळ मनाने श्रीगणेशाचे आवाहन करून त्यांना पत्र, पुष्प, दुर्वा, गंध, धूप, दीप, नैवेद्य अर्पण केले आणि नामस्मरण, स्तोत्रपठण व मंत्रजपाद्वारे आपला भाव व्यक्त केला, तर ती पूजा परमेश्वरापर्यंत पोहोचते. विशेषतः श्रीगणेशाला प्रिय असलेल्या दुर्वा, लाल पुष्प, मोदक आणि भक्तीपूर्वक केलेले नामस्मरण यांना गणेशोपासनेत विशेष स्थान आहे.

मानवी जीवनात अनेक प्रकारची विघ्ने येत असतात. काही विघ्ने बाह्य परिस्थितीतून निर्माण होतात, तर काही आपल्या मनातील भीती, अस्थिरता, मोह, अविवेक, अहंकार आणि नकारात्मक विचारांमुळे निर्माण होतात. श्रीगणेशाची उपासना ही केवळ बाह्य संकटांच्या निवारणासाठी नसून अंतर्मनातील या विघ्नांवर विजय मिळविण्याची साधनाही आहे. गणपतीचे विशाल मस्तक व्यापक विचार करण्याची प्रेरणा देते; मोठे कान सद्बिचार ऐकण्याचा संदेश देतात; सूक्ष्म नेत्र एकाग्रता शिकवितात; सोंड परिस्थितीनुसार सामर्थ्य आणि लवचिकता यांचा समन्वय दर्शविते; तर मूषकवाहन मनातील चंचल इच्छा-वासनांवर नियंत्रण ठेवण्याची प्रेरणा देते. अशा प्रकारे श्रीगणेशाचे संपूर्ण स्वरूपच साधकाला आदर्श जीवनपद्धतीचा संदेश देणारे आहे.

आपल्या धर्मपरंपरेत श्रीगणेशाची उपासना विविध प्रसंगी केली जाते. भाद्रपद शुद्ध चतुर्थीचे श्रीगणेशव्रत सर्वपरिचित आहेच; त्याचप्रमाणे संकष्टी चतुर्थी, अंगारकी चतुर्थी, विविध व्रत-अनुष्ठाने, गृहप्रवेश, वास्तुशांती, विवाहादी मंगलकार्ये तसेच विशेष कामनापूर्तीसाठीही गणेशपूजन केले जाते. काही धार्मिक अनुष्ठानांमध्ये पार्थिव गणेशपूजनाला विशेष स्थान दिलेले आहे. श्रद्धा आणि शास्त्रोक्त विधी यांचा योग्य समन्वय झाला, तर ही उपासना साधकाच्या जीवनात मंगलता, मानसिक स्थैर्य, विवेक, कार्यसिद्धी आणि आध्यात्मिक समाधान निर्माण करणारी ठरते.

आजच्या धावपळीच्या जीवनात अनेक भाविकांना पूजा करण्याची इच्छा असते; परंतु पूजेची पूर्वतयारी कशी करावी, पार्थिव गणेशमूर्ती कशी तयार करावी, संकल्प कसा करावा, प्राणप्रतिष्ठा व आवाहन कसे करावे, कोणकोणते

उपचार अर्पण करावेत, कोणते मंत्र म्हणावेत, नैवेद्य, आरती, प्रार्थना, उत्तरपूजा आणि विसर्जन यांचा योग्य क्रम कोणता— याची संपूर्ण माहिती सहजपणे उपलब्ध होत नाही. संस्कृत मंत्रांचा योग्य क्रम, त्यांचा पूजा-विधीशी असलेला संबंध आणि प्रत्येक उपचाराचा भाव समजला नाही तर अनेकदा पूजा केवळ औपचारिक राहण्याची शक्यता असते.

हीच बाब लक्षात घेऊन ‘पार्थिव श्रीगणेश पूजन’ हा ग्रंथ भाविकांच्या हाती देत आहोत. पार्थिव श्रीगणेशाची पूजा प्रत्येकाला श्रद्धेने, शुद्ध भावनेने आणि शक्य तितक्या शास्त्रशुद्ध पद्धतीने करता यावी, हा या ग्रंथनिर्मितीमागील प्रमुख उद्देश आहे. पूजेची पूर्वतयारी, आवश्यक पूजासाहित्य, संकल्प, ध्यान, आवाहन, प्रतिष्ठापना, विविध उपचार, मंत्र, स्तोत्रे, प्रार्थना, आरती, नैवेद्य, प्रदक्षिणा, पुष्पांजली, उत्तरपूजा आणि विसर्जन इत्यादी सर्व अंगांचा क्रमबद्ध रीतीने समावेश करण्याचा प्रयत्न या ग्रंथात केला आहे. विधी करताना केवळ मंत्रोच्चार न होता त्या मागील श्रद्धा आणि समर्पणभावही जागृत व्हावा, अशी या ग्रंथाची भूमिका आहे.

परमेश्वराची पूजा ही केवळ कर्मकांड नसून भक्त आणि भगवंत यांच्यातील भावपूर्ण संवाद आहे. मातीच्या एका लहानशा पार्थिव मूर्तिसमोर जेव्हा भक्त पूर्ण विश्वासाने नतमस्तक होतो, तेव्हा ती माती त्याच्यासाठी मंगलमूर्ती बनते. भक्ताचे मन शुद्ध होते, अहंकार निवतो आणि ईश्वरावरील विश्वास दृढ होतो. म्हणून पार्थिव गणेशपूजनाचा खरा लाभ केवळ इच्छापूर्तीत नसून आपल्या अंतःकरणात श्रद्धा, विवेक, नम्रता, सात्त्विकता आणि ईश्वरसमर्पण जागृत होण्यात आहे.

भगवान श्रीसिद्धिविनायकाच्या कृपेने हा ग्रंथ प्रत्येक गणेशभक्तासाठी उपयुक्त ठरावा, भाविकांना पार्थिव गणेशपूजनाचा विधी सहजपणे करता यावा आणि या उपासनेच्या माध्यमातून त्यांच्या जीवनातील विघ्ने दूर होऊन बुद्धी, विद्या, आरोग्य, आयुष्य, सुख, समाधान, समृद्धी आणि कार्यसिद्धी प्राप्त व्हावी, हीच श्रीगजाननाच्या चरणी नम्र प्रार्थना.

श्रीगणेशाच्या कृपाशीर्वादाने प्रत्येकाच्या जीवनात शुभत्वाचा उदय होवो, प्रत्येक सत्संकल्प सिद्धीस जावो आणि प्रत्येक घरात सुख, शांती, समाधान व मांगल्य नांदो.

॥ श्री गणेशार्पणमस्तु ॥

॥ श्री गणेशाम्बा विजयते ॥

श्री सद्गुरु यज्ञेश्वरं सच्चिदानंद रूपिणम् ।
वन्देहं कमलाकरं तातं मातरं कालिंदी सतीम् ॥

व्यासाय विष्णुरूपाय व्यास रूपाय विष्णवे ।
नमो वै ब्रह्मनिधये वासिष्ठाय नमोनमः ॥

॥ श्री याज्ञवल्क्य स्तुति ॥

वंदेऽहं मंगलात्मानं भास्वंत वेदविग्रहम् ।
याज्ञवल्क्यं मुनिश्रेष्ठं जिष्णु हरिहरप्रभुम् ॥
जितेन्द्रियं जितक्रोधं सदा ध्यान परायणम् ।
आनंदनिलयं वंदे योगानंद मुनीश्वरम् ॥
एवं द्वादश नामानि त्रिसंध्यं यः पठेन्नरः ।
योगीश्वर प्रसादेन विद्यावान्धनवान्भवेत् ॥

मातृदेवो भव । पितृदेवो भव । आचार्य देवो भव । अतिथि देवो भव ।
सत्यं वद । धर्मं चर । स्वाध्यायान्मा प्रमदः ।

अनुक्रमनिका

१. मंगलाचरण -----	११
२. पूजन सामग्री -----	१२
३. पार्थिव गणेश पूजेसंबंधी महत्वाच्या सूचना -----	१३
४. गणेशोत्सवाची सुरुवात -----	१५
५. श्रीगणपती पूजेची तयारी -----	१६
६. मुख्य पूजा विधी -----	१८
७. अथ मुख्यदेवतापूजनम् -----	३५
८. अथ महाभिषेकमंत्राः -----	३८
९. अथ अंगपूजा -----	४५

१०. अथ पत्रपूजा -----	४६
११. अथ दूर्वायुग्मपूजा -----	५३
१२. अथ अर्घ्यदानम् -----	५६
१३. आरती संग्रह -----	५७
१४. अथ ब्राह्मणपूजनम् -----	६५
१५. दैनिक श्री गणेश पूजा -----	६६
१६. श्रीगणेश-उत्तर-पूजा -----	७२
१७. अथ नामपूजा -----	८२

मंगलाचरण

स जयति सिन्धुरवदनो देवो यत्पादपङ्कजस्मरणम् ।
वासरमणिरिव तमसां राशीन्नाशयति विघ्नानाम् ॥ १ ॥

सिंदूरवर्णी मुख असलेले श्रीगणेश सदैव विजयी होवोत. ज्याप्रमाणे सूर्य सर्व अंधाराचा नाश करतो.
त्याचप्रमाणे श्रीगणेशाच्या चरण कमलाचे स्मरण केले असता
सर्व विघ्नांचा नाश होतो,

पूजन सामग्री

बाहेरून आणावयाचे साहित्य - फुले, दूर्वा, तुलसीपत्रे, शमीपत्रे, विड्याची पाने १०, सुपाऱ्या ५, बदाम ५, खारका ५, नारळ २, फळे / केळी पेढे ५/ खडीसाखर, अत्तरफाया, जानवीजोड, पंचखाद्य, गणपतीसाठी विविध आभूषणे व आरास करावयाचे साहित्य.

वायनदानसाहित्य - एका पत्रावळीवर १० मोदक, पानसुपारी व नाणे, पत्री (पत्रपूजेतील क्रमानुसार) मधुमालती, माका, बेल, पांढऱ्या दूर्वा, बोर, धोतरा, तुळस, आघाडा, शमी, केवडा, कण्हेर, आपटा, रुई, अर्जुनसादडा, डोरली, डाळिंब, देवदार, मरवा, निर्गुडी, जाई, अगस्त्य (उपलब्धीनुसार).

पूजेचे साहित्य - हळदकुंकू, चंदनगंध, अष्टगंध, सिंदूर, गुलाल, बुक्का, अक्षता, रक्ताक्षता, रांगोळी, उदबत्ती, कापूर, आगपेटी, सुटी नाणी ५, तुपाच्या व तेलाच्या वाती, कापसाचे मालावस्त्र - २१ मण्याचे १, अलंकार, पंचामृत (दूध, दही, तूप, मध, साखर), गूळखोबरे, २१ मोदकांसहित महानैवेद्य, चौरंग/पाट, आसन, पाण्याचा कलश, शंख, घंटा, समई, नीराजने, कापूरारती, पळीपंचपात्र, ताम्हण, हातपुसणे, तसराळे.

पार्थिव गणेश पूजेसंबंधी महत्वाच्या सूचना

- पूजा करणाऱ्याने धुतलेले धोतर अथवा सोवळे नेसावे. आपल्या कपाळाला गंध लावावा.
- पूजेच्या तयारीत सांगितलेले सर्व पूजा-साहित्य, फुले, पत्री इत्यादी एका स्वच्छ तबकात नीटनेटके लावून घेऊन उजव्या बाजूस ठेवावे.
- पाण्याचा तांब्या भरून घ्यावा. आपल्या पुढ्यात डावीकडून उजवीकडे क्रमाने पाण्याने भरलेला तांब्या, पळीभांडे व ताम्हन ठेवावे. त्यानंतर एकाग्रचित्ताने पूजेला प्रारंभ करावा.
- पूजेसाठी आसनावर बसल्यावर पूजा पूर्ण होईपर्यंत मधूनच उठू नये. पूजा करताना कोणाशी बोलू नये. पूजा करतेवेळी सारे लक्ष गणपतीच्या पूजेकडे असावे.
- मूर्ती मातीची असल्यामुळे पूजेचे उपचार हळुवारपणे करावेत.
- पाणी व इतर सर्व द्रव्ये फुलाने वाहावीत. फुले, पूजाद्रव्य गणपतीवर फेकू किंवा उडवू नये.
- विडा ठेवताना पाने उताणी, देठ गणपतीकडे व अग्रे आपल्याकडे असावीत. नारळ ठेवताना त्याची शिखा तसेच, फळे ठेवताना त्यांचे देठ गणपतीकडे असावेत.

- दूर्वा वाहताना त्यांची अग्रे आपल्याकडे असावीत. बेलाचे पान पालथे व स्वतःकडे अग्र असे असाव.
- करंगळीजवळच्या बोटाने गंध लावावे.
- उत्तरपूजा होईपर्यंत दिवा सतत लावलेला असावा.
- उत्तरपूजेनंतर गणपतीची मूर्ती, तसेच देवा वरील पत्री, फुले इत्यादी वस्तू समुद्रात, नदीत किंवा स्वच्छ तळ्यात विसर्जित कराव्यात,

गणेशोत्सवाची सुरुवात

श्रीगणपती हे आपल्या सर्वांचे आवडते दैवत आहे. कोणत्याही मंगलप्रसंगी प्रथम गणपतीचे स्मरण आणि पूजन करतात. महाराष्ट्रात सगळीकडे घरोघरी श्रीगणेशचतुर्थीला म्हणजे भाद्रपद शुद्ध चतुर्थीला गणपतीच्या पार्थिव मूर्तीची प्राणप्रतिष्ठा करून पूजा करतात. आपापल्या कुलाचाराप्रमाणे कोणाचा गणपती दीड दिवस, कोणाचा पाच दिवस तर कोणाचा दहा दिवस असतो.

आपल्या महाराष्ट्रात शंभर वर्षांपूर्वी लोकमान्य टिळक यांनी सार्वजनिक गणेशोत्सव सुरू केला, यातून सामाजिक आणि राजकीय जागृती घडवून आणली. सगळ्यांकडे एकाच दिवशी गणपतीची पूजा असल्यामुळे हल्ली गुरुजींची फार धांदल होते. ऐन वेळी पूजेला गुरुजी उपलब्ध होत नाहीत. ही गैरसोय दूर व्हावी म्हणून हा पूजा विधी आणि आरत्या वगैरे माहिती मुद्दाम येथे दिली आहे. त्यामुळे आपला गणपती आपल्यालाच बसविता येईल.

श्रीगणपती पूजेची तयारी

उपकरणे:

पूजेसाठी उपकरणे विशेषेकरून तांब्या, फुलपात्र, ताम्हन, पळी व अभिषेकपात्र ही तांब्याची असावीत. या शिवाय अन्य उपकरणे अन्य धातूंची चालतील. ती उपकरणे म्हणजे उदबत्तीचे घर, नीरांजन, समई, पूजेचे ताट, नैवेद्यपात्र वगैरे.

- **साहित्य** - अक्षता, चंदनाचे गंध, शेंदूर, हळद, कुंकू, रांगोळी, सुवासिक अत्तर, तांबड्या रंगाची फुले, दूर्वा, यज्ञोपवीत (जानवे), वस्त्र, दीप (तेलाची समई, तुपाचे नीरांजन), उदबत्ती, पंचामृत (दूध, दही, तूप, मध आणि साखर), काही गोड नैवेद्य, कापूर, विडा, दक्षिणा, फळे.
- **फुले** - चाफा, केवडा, कमळ, मोगरा, जास्वंद, मंदार, गुलाब, पारिजातक.
- **पत्री** - यात मधुमालती, माका, बेल, बोरी, धोत्रा, तुळस, शमी, आघाडा, डोरली, कण्हेर, रुई, अर्जुनसादडा, विष्णुक्रांता, डालिंब, देवदार, पांढरा मारवा, पिंपळ, जाई, केवडा, अगस्ती या वृक्षांची पाने असावीत.
- **वायन** - २१ माव्याचे मोदक, विडा व दक्षिणा.

पूजेला सुरुवात करण्यापूर्वी...

- आपल्या इष्टदेवतेला हळदकुंकू वाहून व देवापुढे विडा ठेवून नमस्कार करावा. नंतर घरातील वडील माणसांना आणि पूजा सांगणाऱ्या उपाध्यायांना नमस्कार करावा.
- पूजेचा चौरंग (किंवा आसन) उत्तरपूजेपर्यंत हलवावे लागणार नाही अशा जागी ठेवावे.
- मूर्तीचे तोंड पूर्वेस अथवा पश्चिमेस राहिल अशा त-हेने श्रीगणपतीच्या मूर्तीची स्थापना करावयाची असते.
- मूर्तीच्या समोर पूजा करणाऱ्याने पाटावर बसावे. फरशीवर किंवा स्वच्छ सारवलेल्या जमिनीवर मनोरम रांगोळी काढावी.
- चौरंगावर तांदूळ पसरून वर्तुळ तयार करावे. त्यावर कुंकवाने स्वस्तिक काढावे आणि त्यावर श्रीगणपतीची मूर्ती स्थापन करावी. मातीच्या (मृत्तिका) मूर्तीबरोबरच घरातील देवातील गणपतीची धातूची मूर्तीही पूजेला घ्यावी.
- गणपतीच्या मूर्तीबरोबर शंख आणि घंटा यांची पूजा करावयाची असते. आपल्या उजव्या बाजूस शंख आणि डाव्या बाजूस घंटा चौरंगावर ठेवावी.
- समई प्रज्वलित करावी. मूर्तीवर प्रकाश पडेल अशा त-हेने समई ठेवावी. उदबत्तीही लावावी,

मुख्य पूजा विधी

॥ कर्मरंभ ॥

(यजमानाने आपल्या अंगावर थोडे पाणी शिंपडावे.)

ॐ अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि वाः ।

यः स्मरेत् पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः ॥

(यजमानाने आपल्या कपाळी गंध लावावे)

ॐ स्वस्तिस्तु या विनाशाख्या पुण्यकल्याण वृद्धीदा ।

विनायकप्रिया नित्यं तां च स्वस्तिं ब्रुवन्तु नः ।

(यजमान पत्नीने आपल्या कपाळी हळदी कुंकू लावावे)

देहि सौभाग्यं आरोग्यं देहि देवि परमं सुखम् ।

रूपं देही जयं देही यशो देही द्विशो जही ॥

आचम्य

ॐ केशवाय नमः । ॐ नारायणाय नमः । ॐ माधवाय नमः ।

(या प्रत्येक नामोच्चारणबरोबर पळीने तळहाती पाणी घेऊन प्यावे.)

ॐ गोविंदाय नमः । ॐ विष्णवे नमः ।

(तळहाती पाणी घेऊन ताम्हनात सोडावे व पुढील नावे म्हणावीत)

ॐ मधुसूदनाय नमः । ॐ त्रिविक्रमाय नमः ।

ॐ वामनाय नमः । ॐ श्रीधराय नमः ।

ॐ हृषिकेशाय नमः । ॐ पद्मनाभाय नमः ।

ॐ दामोदराय नमः । ॐ संकर्षणाय नमः ।

ॐ वासुदेवाय नमः । ॐ प्रद्युम्नाय नमः ।

ॐ अनिरुद्धाय नमः । ॐ पुरुषोत्तमाय नमः ।

ॐ अधोक्षजाय नमः । ॐ नारसिंहाय नमः ।

ॐ अच्युताय नमः । ॐ जनार्दनाय नमः ।

ॐ उपेन्द्राय नमः । ॐ हरये नमः । ॐ श्रीकृष्णाय नमः ।

प्राणायामः

ॐ प्रणवस्य परब्रह्म ऋषिः परमात्मा देवता दैवी गायत्रीच्छदः सर्वेषां प्राणायामे विनियोगः ॥

ॐ भूः ॐ भुवः ॐ स्वः ॐ महः ॐ जनः ॐ तपः ॐ सत्यम्

ॐ आपोज्योति रसोमृतं ब्रह्मभूर्भुवः स्वरोम् ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

देवान्, ब्राह्मणान्, वृद्धान् नमस्कृत्य ।

सुशान्तिर्भवतु ॥

मातृदेवो भव । पितृदेवो भव । आचार्यदेवो भव ।

अतिथिदेवो भव । सर्वेभ्यो देवेभ्यो नमः । सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमोनमः

निर्विघ्नमस्तु

पुण्यं पुण्याहं दिर्घमायु रस्त्विति भवन्तो ब्रुवन्तुः ।

पुण्यं पुण्याहं दिर्घमायु रस्तु ।

॥ श्रीमन्महागणाधिपतये नमः ॥

सुमुखश्चैकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः । लंबोदरश्च विकटो विघ्ननाशो गणाधिपः ॥
धूम्रकेतुर्गणाध्यक्षो भालचन्द्रो गजाननः । द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि ॥
विद्यारंभे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा । सङ्ग्रामे सङ्कटे चैव विघ्नस्तस्य न जायते ॥
शुक्लाम्बर धरं देवं शशिवर्णं चतुर्भुजम् । प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
अभीप्सितार्थ सिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरासुरैः । सर्वविघ्नहरस्तस्मै श्रीगणाधिपतये नमः ॥
सर्व मंगलमाङ्गल्यै शिवे सर्वार्थ साधिके । शरण्ये त्र्यम्बके गौरि नारायणि नमोस्तुते ॥
सर्वदा सर्वकार्येषु नास्ति तेषाममङ्गलम् । येषां हृदिस्थो भगवान्मङ्गलाय तनो हरिः ॥
तदेव लग्नं सुदिनं तदेव ताराबलं चन्द्रबलं तदेव । विद्याबलं दैवबलं तदेव लक्ष्मीपते तेऽङ्घ्रियुगं स्मरामि ॥
लाभ स्तेषां जयस्तेषां कुतस्तेषां पराजयः । येषामिन्दी वरश्यामो हृदयस्थो जनार्दनः ॥
यत्रयोगेश्वर कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः । तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्धुवा नीतिर्मतिर्मम ॥

सर्वेष्वारब्ध कार्येषु त्रयस्त्रि भुवनेश्वराः । देवा दिशन्तु नः सिद्धिं ब्रह्मेशान जनार्दनाः ॥
विनायकं गुरुं भानुं ब्रह्माविष्णुमहेश्वरान् । सरस्वतीं प्रणोम्यादौ सर्वकार्यार्थं सिद्धये ॥
विश्वेश माधवं दुष्टं दण्डपाणिंचभैरवम् । वन्दे काशी गुहां गंगा भवानीं मर्णिकर्णिकाम् ॥

देवता नमस्कार

(खालील देवतांचे स्मरण करून त्या त्या देवतेला नमस्कार करावा)

ॐ लक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः ॐ उमामहेश्वराभ्यां नमः ॐ वाणीहिरण्यगर्भाभ्यां नमः
ॐ शचीपुरन्दराभ्यां नमः ॐ इष्टदेवताभ्यो नमः ॐ कुलदेवताभ्यो नमः
ॐ ग्रामदेवताभ्यो नमः ॐ स्थानदेवताभ्यो नमः ॐ वास्तुदेवता भ्यो नमः
ॐ गुरुभ्यो नमः ॐ एतत् कर्म प्रधानदेवताभ्यो नमः
ॐ सर्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ॐ सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमोनमः

॥ संकल्पः ॥

विष्णुर्विष्णुर्विष्णुः- श्रीमद्भगतो महापुरुषस्य विष्णोराज्ञया प्रवर्त- मानस्य अद्य ब्रह्मणो द्वितीये परार्द्धे श्रीश्वेतवाराहकल्पे वैवस्वमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे कुलिप्रथमचरणे भारतवर्षे भरतखंडे जम्बू- द्वीपे दण्डकारण्यदेशे श्री गोदावर्याः श्रीशालिवाहनशके अस्मिन्वर्तमाने प्रभवादिषष्टि संवस्तरामध्ये अमुकनाम संवत्सरे अमुकायने, (अमुक) ऋतौ, (अमुक) मासे, (अमुक) पक्षे, (अमुक) तिथौ (अमुक) वासरे (अमुक) नक्षत्रे, (अमुक) राशीस्थिते श्रीचंद्रे (अमुक) राशिस्थिते श्रीसूर्य (अमुक) राशि स्थिते देवराजगुरौ शेषेषु गृहेषु यथायथं राशि स्थान स्थितेषु सत्सु एवम् ग्रह गुण विशिष्टयां शुभपुण्यतिथौ किंवा खालील श्लोक म्हणून पूजेचा संकल्प म्हणावा

तिथिर्विष्णुस्तथा वारो नक्षत्रं विष्णुरेव च
योगश्च करणं चैव सर्वं विष्णु मयं जगत्

॥ अथ संकल्पः ॥

(उजव्या हातात अक्षता घेऊन पुढील संकल्प म्हणावा.) **अद्य शुभतिथौ** (गोत्राचे नाव / काश्यप) गोत्रोत्पन्नस्य (विवाहितेने गोत्रायाः) (स्वतःचे व्यावहारिक नाव) नाम्नः (स्त्रीने नाम्नाः) परिवारस्य जनानां क्षेम-कल्याण आयुःआरोग्य ऐश्वर्य धन धान्यादि सुख समृद्धि समाधान प्राप्त्यर्थं धर्म अर्थ काम मोक्ष चतुर्विध पुरुषार्थ सिद्ध्यर्थं आधिदैविक आधिभौतिक आध्यात्मिक त्रिविध तापक्षमनार्थं सकल भय दुःख दैन्य दारिद्र्य दौर्भाग्य दौर्बल्य आधि व्याधी रोग मनस्तापादी सकल दोष संकट आपत्ती विपत्ती निवारण पूर्वकं सुख समृद्धी मनोदैर्य प्राप्त्यर्थं मम व्यवहारे व्यवसाये वा राजद्वारे सभायां सर्वत्र यश विजय लाभ व्यवसायोन्नती पूर्वकं दिर्घकाल यश नावलौकिक पूर्वकं अप्राप्त लक्ष्मीप्राप्त्यर्थं प्राप्त लक्ष्मी चिरकाल सुखेन निवासपूर्वकं दशविध गजांत स्थिर लक्ष्मी प्राप्ती पूर्वकं धर्मोचित कार्यमध्ये दशाशेन विनीयोगार्थं परमदुर्लभ मानुष देहस्य सार्थकता सिद्ध्यर्थं परिवारस्य अंतर्गत अबाल वृद्धांताना आयु आरोग्यता प्राप्त्यर्थं, पुत्र पौत्राणां विद्याभ्यासे, शैक्षणिक क्षेत्रमध्ये सुयश किर्ती, उत्तम विद्या व्यासंग प्राप्ती पूर्वकं सन्मार्ग सन्मित्र सदाचार सद्विवेक सद्बुद्धी प्राप्त्यर्थं, मनसंकल्पीत मनोकामना परीपूर्णता सिद्ध्यर्थमम आत्मनः श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफलप्राप्त्यर्थं अस्माकं सकुटुंबानां सपरिवाराणां सकलपापक्षय-समस्तशत्रुभय-निरसनपूर्वकं क्षेम-स्थैर्य-दीर्घायुः- आरोग्य-विद्या-विजय-ऐश्वर्य-अभिवृद्ध्यर्थं गृहसौख्य-मनःशांति-सर्वकर्मनिर्विघ्नता-सिद्ध्यर्थं पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायक - प्रीत्यर्थं प्रतिसंवत्सर-विहितं यथाज्ञानेन यथामीलितोपचार-द्रव्यैः प्राणप्रतिष्ठापूर्वकं ध्यानावाहनादि षोडशोपचारपूजन-पूर्वकं च पार्थिव गणेश प्रतिष्ठापना अहं करिष्ये । (पळीने उजव्या

हातावरून ताम्हाणात पाणी सोडावे.) तदंगत्वेन आसनादि-कलशाद्यर्चनं करिष्ये । (एक पळी पाणी सोडावे.) आदौ निर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं महागणपतिस्मरणं (किंवा पूजनं) च करिष्ये ॥ (एक पळी पाणी सोडावे) ऋद्धि-सिद्धि-बुद्धि-शक्ति-सहित-श्रीमहागणपतये नमः ॥ निर्विघ्नं कुरु ॥ (गणपतीस मनोमन नमस्कार करावा.)

(उजव्या हातावरून ताम्हाणात पुन्हा पाणी सोडावे)

तत्रादौ निर्विघ्नता सिद्ध्यर्थं महागणपती स्मरणं
भूमिपूजन, सूर्यपूजन, दीप, कलश-घंटा पूजनंच करिष्ये ॥

(हात जोडून व खालील मंत्र म्हणून गणपतीचे स्मरण करावे.)

वक्रतुण्ड महाकाय सूर्यकोटीसमप्रभ ।
निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ।
श्री महागणपतये नमः निर्विघ्नं कुरु ।

भूमीपूजन

भूमि पुजनं : (जमिनीवर गंधाक्षत फुल वाहुन पुजन करावे.)

पृथिव्यै नमः ॐ वसुंधरायै नमः पूजनार्थे गंधाक्षत पुष्पाणि सौभाग्य द्रव्याणि समर्पयामि नमस्करोमि ।

प्रार्थयेत -

समुद्र वसने देवि । पर्वतस्तनमंडले ।

विष्णुपत्नी नमस्तुभ्यं । पादस्पर्शं क्षमस्वमे ।

अनया पूजा भूमी साङ्गा सपरिवारा प्रीयतांनमम् ॥

कर्मसाक्षी सूर्यनारायणं पूजयेत् ।

(सूर्यपूजन करावे)

ॐ भूर्भुवः स्वः सूर्यनारायणाय नमः कर्मसाक्षी हेतवे गंधाक्षत पुष्पाणि,

सौभाग्य द्रव्यानि । समर्पयामि । नमस्करोमि ।

प्रार्थयेत –

विधीवेदकर्मासि आधारकर्ता स्वधाकार स्वाहादि सर्वत्र भोक्ता ।
असे अन्नदाता समस्ता जनासी । नमस्कार माझा सूर्यनारायणासी ॥

आदित्यस्य नमस्कारानं ये कुर्वन्ति दिनेदिने ।
जन्मान्तर सहस्रेषु दारिद्र्यं नोपजायते ॥

कर्मसाक्षी दीपपूजनम् (दिव्याचे पूजन करावे)

ॐ भूर्भुवः स्वः दिपाग्रये नमः कर्मसाक्षी हेतवे गंधाक्षत पुष्पाणि । सौभाग्य द्रव्याणि । समर्पयामि । नमस्करोमि ।

प्रार्थयेत –

दीप ज्योतिः परब्रह्म । दीप ज्योति जनार्दन ॥ दीपो हरतु मे पापं । पूजा दीप नमोस्तुते ॥ १ ॥
शुभं करोति कल्याणं । आरोग्यं धनसंपदा । शत्रु बुद्धि विनाशाय । दीपज्योति नमोस्तुते ॥ २ ॥
भो दीप ब्रह्मरूपस्त्वं । कर्मसाक्षी ह्यविघ्न कृत । यावत् कर्म समाप्तिस्मात् । तावत्वं सन्निधो भव ॥ ३ ॥

आसनशुद्धी

पृथ्वीति मंत्रस्य मेरुपृष्ठऋषिः कूर्मोदेवता, सुतलं छंदः आसने विनियोगः ।

पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता ।

त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥

आसनाय नमः । कूर्मासनाय नमः । विमलासनयाय नमः ।

पुजनार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि । सौभाग्य द्रव्यानि समर्पयामि । नमस्करोमि

कलशपूजन

पाण्याने भरलेल्या कलशावर म्हणजे तांब्यावर उजवा हात ठेवून पुढील श्लोकांनी देवतांचे आवाहन करावे.

कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्रः समाश्रितः ।

मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः ॥

कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुन्धरा ।

ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदो हथवर्णः ॥

अङ्गैश्च सहिताः सर्वे कलशं तु समाश्रिताः ।

अत्र गायत्री सावित्री शान्तिपुष्टिकरी तथा ॥

आयान्तु देवपूजार्थं दुरितक्षयकारकाः ।

गङ्गे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति ।

नर्मन्दे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु ॥

कलशाला बाहेरून गंध, अक्षता व फूल वाहावे.

शंखपूजनः

शंख धुऊन पुसून पाणी भरून जागेवर ठेवावा. नंतर पुढील मंत्राने त्याला गंध-फूल किंवा तुलसीपत्र वाहावे.

शङ्खादौ चन्द्रदैवत्यं कुक्षौ वरुणदेवता । पृष्ठे प्रजापतिश्चैव ह्यग्रे गङ्गा सरस्वती ॥

त्वं पुरा सागरोत्पन्नो विष्णुना विधृतः करे ।

निर्मितः सर्वदेवैस्तु पाञ्चजन्य नमोऽस्तु ते ॥

शङ्खदेवताभ्यो नमः ।

सकलपूजार्थे गंधपुष्पं समर्पयामि ।

तुलसीपत्रं च समर्पयामि ।

घंटापूजनः

पुढील मंत्राने घंटेला गंध, अक्षता व फूल वाहावे. घंटा वाजवावी.

आगमार्थतुदेवानां गमनार्थतुरक्षसां ।

कुरुघंटे महानादं देवताल्हादकारकं ॥

अनेन कृत पुजनेन घंटीकौ प्रीयेतां न मम् ।

उदकप्रोक्षणः

पूजित तांब्यातील पाणी डाव्या हाताने पळीत घेऊन ते फुलाने स्वतःच्या शरीरावर व पूजासाहित्यावर पुढील मंत्र म्हणून शिंपडावे.

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि वा ।

यः स्मरेत् पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः ॥

पूजाद्रव्याणि संप्रोक्ष्य आत्मानं च प्रोक्षेत् ।

॥ अथ प्राणप्रतिष्ठा ॥

(गणेशमूर्तीच्या हृदयस्थानी स्पर्श करून पुढील मंत्र म्हणावा)

अस्यै प्राणाः प्रतिष्ठंतु अस्यै प्राणाः क्षरंतु च ।

अस्यै देवत्वमर्चायै मामहेति च कश्चन ॥

गर्भाधानादि-पंचदशसंस्कार-सिद्धयर्थं पंचदश प्रणवावृत्तीः करिष्ये ॥ (एक पळी पाणी सोडावे.)

(मूर्तीच्या हृदयस्थानी स्पर्श करून १५वेळा ॐ म्हणावे.) सुप्रतिष्ठितमस्तु ॥ पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । सकलपूजार्थं गंधाक्षतपुष्पं धूपदीपौ नैवेद्यं च समर्पयामि ॥ (देवावर गंध, रक्ताक्षता, फूल वाहून उदबत्ती व नीराजन ओवाळावे. गूळखोबऱ्याचा नैवेद्य दाखवावा.) अनेन प्राणप्रतिष्ठापूर्वकपूजनेन पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकः प्रीयताम् ॥ (एक पळी पाणी सोडावे.)

यानंतर पुढील मंत्राने दूर्वाग्रांनी गणपतीच्या (मूर्तीच्या) डोळ्यांना किंचित तूप लावून त्याचे नेत्रोन्मीलन करावे. (गणपतीचे डोळे उघडावेत.)

ज्ञान तेजोमये नेत्रे जगन्मङ्गल कारके उन्मीलिते मया भक्त्या माङ्गल्यं परिवर्धताम् ॥

पुढील मंत्राने प्राणरूपी शक्तीला वंदन करून गणपतीच्या (मूर्तीच्या) पायांवर गंध, अक्षता व फूल वाहावे आणि नमस्कार करावा.

सच्चिदानन्दरूपा या सर्वचैतन्य दायिनी ।
प्राणरूपा पराशक्तिः सर्वान् रक्षतु सन्ततम् ॥
प्राणशक्त्यै नमः । गन्धाक्षतपुष्पं समर्पयामि ।
नमस्करोमि ॥

अथ मुख्यदेवतापूजनम्

(ओंजळीत रक्ताक्षता, फुले व दूर्वा घेऊन पुढील ध्यान म्हणावे.)

वंदे गजाननं देवं त्रिनेत्रं शूर्पकर्णकम् । लंबोदरं महाकायं सर्वाभरणभूषितम् ॥
एकदंतं चतुर्बाहुं तप्त-कांचन-सुप्रभम् । हेरंबं मूषकारूढं-प्रसन्नास्यमुमासुतम् ॥
भालचंद्रं गणाधीशं विघ्नेशं मोदकप्रियम् । ज्ञानदं सर्वदं भक्त्या ध्यायेत् सिद्धिविनायकम् ॥

पार्थिव- महागणपतये नमः । ध्यायामि ॥ ध्यानार्थे दूर्वाक्षतान् समर्पयामि ॥

(देवावर रक्ताक्षता व दूर्वा वाहाव्यात. दूर्वाचे देठ देवाकडे करावेत.)

पार्थिवेऽस्मिन् गणाध्यक्ष भक्ताभीष्टप्रदायक । आवाहयामि देवेश पूजार्थं गणनायक ॥

पार्थिव- महागणपतये नमः । आवाहनार्थे रक्ताक्षतान् समर्पयामि ॥

(रक्ताक्षता वाहाव्यात.)

विचित्र-रत्नसंपन्नं दिव्यास्तरण-संयुतम् । स्वर्णसिंहासनं चारु गृहाण सुरपूजित ॥

पार्थिव-महागणपतये नमः । आसनार्थे रक्ताक्षतान् समर्पयामि ॥

(रक्ताक्षता वाहाव्यात.)

सर्वतीर्थ-समुद्भूतं पाद्यं गंधादिभिर् युतम् । विघ्नराज गृहाणेदं भगवन् भक्तवत्सल ॥

पार्थिव-महागणपतये नमः । पादयोः पाद्यं समर्पयामि ॥

(फुलाने जल प्रोक्षण करावे.)

अर्घ्यं च फलसंयुक्तं गंधपुष्पाक्षतैर् युतम् । गणाध्यक्ष नमस्तेऽस्तु गृहाण करुणानिधे ॥

पार्थिव-महागणपतये नमः । हस्तयोः अर्घ्यं समर्पयामि ॥

(पळीतील पाण्यात गंध, रक्ताक्षता, फूल घालून ते पाणी फुलाने किंचित प्रोक्षण करावे.)

विनायक नमस्तुभ्यं त्रिदशैरभिवंदित । गंगोदकेन विघ्नेश शीघ्रमाचमनं कुरु ॥

पार्थिव-महागणपतये नमः । आचमनीयं समर्पयामि ॥

(तीन पळ्या पाणी देवास दाखवून ताम्हणात सोडावे.)

गंगादि सर्वतीर्थेभ्यो मया प्रार्थनयाहृतम् । तोयमेतत् सुखस्पर्श स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥

पार्थिव-महागणपतये नमः । स्नानीयं समर्पयामि ॥

(फुलाने शुद्धोदक प्रोक्षण करावे.)

पयो दधि घृतं चैव शर्करा-मधुसंयुतम् । पंचामृतं गृहाणेदं स्नानाय गणनायक ॥

पार्थिव- महागणपतये नमः । स्नानार्थे पंचामृतस्नानं समर्पयामि ॥

(फुलाने किंचित पंचामृत प्रोक्षण करावे.)

षष्ठं गंधोदकस्नानं समर्पयामि ॥

(गंधोदक प्रोक्षण करावे.)

शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि ॥

(शुद्धोदक प्रोक्षण करावे.)

आचमनीयं समर्पयामि ॥

(तीन पळ्या पाणी देवास दाखवून ताम्हणात सोडावे.)

सकलपूजार्थे गंधाक्षतपुष्पं धूपदीपौ पंचामृतनैवेद्यं च समर्पयामि ॥ नमस्करोमि ॥

(देवावर गंध, रक्ताक्षता व फूल वाहावे. उदबत्ती व नीराजन ओवाळावे. घंटा वाजवावी.

दुसऱ्या वाटीतील पंचामृताचा नैवेद्य दाखवून नमस्कार करावा.)

अनेन पूर्वाराधनेन पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकः प्रीयताम् ॥

(एक पळी पाणी ताम्हणात सोडावे.)

॥ अथ महाभिषेकमंत्राः ॥

॥ अथ गणपत्यथर्वशीर्षम् ॥

गणपतीवर फुलाने, दुर्वाने थोडे थोडे पाणी शिंपडत गणपती अथर्वशीर्ष म्हणून महाभिषेक करावा,

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।

स्थित्रैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्व्यशेम देवहितं यदायुः ॥ १ ॥

स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।

स्वस्ति नस्तार्थ्यो अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥ २ ॥

हरिः ॐ ॥

नमस्ते गणपतये । त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वमसि । त्वमेव केवलं कर्तासि ।

त्वमेव केवलं धर्तासि । त्वमेव केवलं हर्तासि ।

त्वमेव सर्वं खल्विदं ब्रह्मासि । त्वं साक्षादात्मासि नित्यम् ॥ १ ॥

ऋतं वच्मि । सत्यं वच्मि ॥ २ ॥

अव त्वं माम् । अव वक्तारम् । अव श्रोतारम् । अव दातारम् । अव धातारम् ।

अवानूचानमव शिष्यम् । अव पश्चात्तात् । अव पुरस्तात् ।

अवोत्तरात्तात् । अव दक्षिणात्तात् । अव चोर्ध्वात्तात् । अवाधरात्तात् ।

सर्वतो मां पाहि पाहि समन्तात् ॥ ३ ॥

त्वं वाङ्मयस् त्वं चिन्मयः । त्वमानन्दमयस् त्वं ब्रह्ममयः ।

त्वं सच्चिदानन्दाद्वितीयोऽसि । त्वं प्रत्यक्षं ब्रह्मासि ।

त्वं ज्ञानमयो विज्ञानमयोऽसि ॥ ४ ॥

सर्वं जगदिदं त्वत्तो जायते । सर्वं जगदिदं त्वत्तस् तिष्ठति ।

सर्वं जगदिदं त्वयि लयमेष्यति । सर्वं जगदिदं त्वयि प्रत्येति ।

त्वं भूमिरपोऽनलोऽनिलो नभः । त्वं चत्वारि वाक्पदानि ॥ ५ ॥

त्वं गुणत्रयातीतः । त्वं देहत्रयातीतः । त्वं कालत्रयातीतः । त्वं मूलाधारस्थितोऽसि नित्यम् ।

त्वं शक्तित्रयात्मकः । त्वां योगिनो ध्यायन्ति नित्यम् ।

त्वं ब्रह्मा त्वं विष्णुस् त्वं रुद्रस् त्वमिन्द्रस् त्वमग्निस्त्वं वायुस् त्वं सूर्यस् त्वं चन्द्रमास् त्वं ब्रह्म भूर्भुवः स्वरोम् ॥ ६ ॥

गणादिं पूर्वमुच्चार्य वर्णादिं तदनन्तरम् । अनुस्वारः परतरः । अर्धेन्दुलसितम् । तारेण ऋद्धम् ।

एतत् तव मनुस्वरूपम् । गकारः पूर्वरूपम् । अकारो मध्यमरूपम् । अनुस्वारश्चान्तरूपम् । बिन्दुरुत्तररूपम् ।

नादः संधानम् । संहिता संधिः । सैषा गणेशविद्या । गणक ऋषिः । निचृङ्गायत्री छन्दः ।

गणपतिर् देवता । ॐ गं गणपतये नमः ॥ ७ ॥

एकदन्ताय विद्महे वक्रतुण्डाय धीमहि । तन्नो दन्तिः प्रचोदयात् ॥ ८ ॥

एकदन्तं चतुर्हस्तं पाशमङ्कुशधारिणम् । रदं च वरदं हस्तैर् बिभ्राणं मूषकध्वजम् ।

रक्तं लम्बोदरं शूर्पकर्णकं रक्तवाससम् । रक्तगन्धानुलिप्तागं रक्तपुष्पैः सुपूजितम् ।

भक्तानुकम्पिनं देवं जगत्कारणमच्युतम् । आविर्भूतं च सृष्ट्यादौ प्रकृतेः पुरुषात् परम् ।

एवं ध्यायति यो नित्यं स योगी योगिनां वरः ॥ ९ ॥

नमो व्रातपतये नमो गणपतये नमः प्रमथपतये नमस्तेऽस्तु लम्बोदरायैकदन्ताय

विघ्ननाशिने शिवसुताय वरदमूर्तये नमः ॥ १० ॥

(फलश्रुतिः)

एतदथर्वशीर्षं योऽधीते स ब्रह्मभूयाय कल्पते । स सर्वविघ्नैर् न बाध्यते । स सर्वतः सुखमेधते । स पञ्चमहापापात् प्रमुच्यते । सायमधीयानो दिवसकृतं पापं नाशयति । प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाशयति । सायं प्रातः प्रयुञ्जानो अपापो भवति । सर्वत्राधीयानोऽपविघ्नो भवति । धर्मार्थकाममोक्षं च विन्दति । इदमथर्वशीर्षमशिष्याय न देयम् । यो यदि मोहाद् दास्यति स पापीयान् भवति । सहस्रावर्तनाद् यं यं काममधीते तं तमनेन साधयेत् ॥ ११ ॥

अनेन गणपतिमभिषिञ्चति स वाग्मी भवति । चतुर्थ्यामनश्नन् जपति स विद्यावान् भवति ।

इत्यथर्वणवाक्यम् । ब्रह्माद्यावरणं विद्यात् । न बिभेति कदाचनेति ॥ १२ ॥

यो दूर्वाङ्कुरैर् यजति स वैश्रवणोपमो भवति । यो लाजैर् यजति स यशोवान् भवति । स मेधावान् भवति ।

यो मोदकसहस्रेण यजति स वाञ्छिफलमवाप्नोति । यः साज्यसमिद्धिर् यजति स सर्वं लभते स सर्वं लभते ॥ १३ ॥

अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग् ग्राहयित्वा सूर्यवर्चस्वी भवति । सूर्यग्रहे महानद्यां प्रतिमासंनिधौ वा जप्त्वा सिद्धमन्त्रो भवति ।

महाविघ्नात् प्रमुच्यते । महादोषात् प्रमुच्यते । महापापात् प्रमुच्यते । स सर्वविद् भवति य एवं वेद । इत्युपनिषत् ॥ १४ ॥

ॐ सहनांववतु । सह नौ भुनक्तु । सह वीर्यं करवावहै ।

तेजस्विनावधीतमस्तु मा विद्विषावहै ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

काश्मीरागुरुकस्तूरी-कर्पूरमलयान्वितम् । उद्धर्तनं मया दत्तं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥

पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । मांगलिक उष्णोदकस्नानं समर्पयामि ॥

(एका फुलास थोडे अत्तर लावून ते फूल देवावर वाहावे. फुलाने थोडे उष्णोदक प्रोक्षण करावे.)

सुप्रतिष्ठितमस्तु ॥

(देवावर रक्ताक्षता वाहाव्यात.)

रक्तवस्त्रयुगं देव दिव्यं कांचनसंभवम् । सर्वप्रदं गृहाणेदं लंबोदर हरात्मज ॥

पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । वस्त्रोपवस्त्रे (किंवा वस्त्रोपवस्त्रार्थे कार्पासवस्त्रं / रक्ताक्षतान्) समर्पयामि ॥

(वस्त्र किंवा कापसाचे मालावस्त्र / रक्ताक्षता वाहाव्यात.)

राजतं ब्रह्मसूत्रं च कांचनं चोत्तरीयकम् । विनायक नमस्तेऽस्तु गृहाण सुरवंदित ॥

पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । यज्ञोपवीतं (किंवा यज्ञोपवीतार्थे रक्ताक्षतान्) समर्पयामि ॥

आचमनीयं समर्पयामि ॥

(जानवे किंवा रक्ताक्षता वाहाव्यात. तीन पळ्या पाणी देवास दाखवून ताम्हणात सोडावे.)

नानाविधानि दिव्यानि नानारत्नोज्ज्वलानि च । भूषणानि गृहाणेश पार्वतीप्रियनंदन ॥
पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । अलंकारान् (किंवा अलंकारार्थे रक्ताक्षतान्) समर्पयामि ॥

(विविध अलंकार घालावेत किंवा रक्ताक्षता वाहाव्यात.)

कस्तूरीसहितं दिव्यं कुंकुमेन विराजितम् । विलेपनं गणश्रेष्ठ चंदनं प्रतिगृह्यताम् ॥

पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । विलेपनार्थे चंदनं समर्पयामि ॥

(अनामिकेने गंध लावावे.)

रक्ताक्षतांश्च विघ्नेश गृहाण द्विरदानन । ललाटपटले चंद्रस् तस्योपरि विधार्यताम् ॥

पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । रक्ताक्षतान् समर्पयामि ॥

(रक्ताक्षता वाहाव्यात.)

हरिद्रा स्वर्णवर्णाभा सर्वसौभाग्यदायिनी । सर्वालंकारमुख्या हि प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ॥

ऋद्धिबुद्धि-सिद्धिशक्तिभ्यो नमः । हरिद्रां समर्पयामि ॥

(देवाच्या उजव्या व डाव्या बाजूंना हळद वाहावी.)

हरिद्राचूर्णसंयुक्तं कुंकुमं कांतिदायकम् । वक्त्रालंकरणं सर्वं प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ॥

ऋद्धिबुद्धि-सिद्धिशक्तिभ्यो नमः । कुंकुमं समर्पयामि ॥

(कुंकू वाहावे.)

कस्तूरीादिभीर्विमिश्रं च नानाचूर्णैः सुगंधिभिः । प्रीत्यर्थं ते गृहाणेदं गंधद्रव्यं गणेश्वर ॥

पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । नानापरिमलद्रव्याणि समर्पयामि ॥

(अष्टगंध, सिंदूर इ. सुगंधी द्रव्ये वाहावीत. हात धुऊन पुसावा.)

माल्यादीनि सुगंधीनि मालत्यादीनि वै प्रभो । मयाहतानि पूजार्थं पुष्पाणि प्रतिगृह्यताम् ॥

पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । रक्तपुष्पाणि दूर्वाकरांश्च समर्पयामि ॥

(लाल फुले व दूर्वा वाहाव्यात.)

॥ अथ अंगपूजा ॥

(डाव्या हातात रक्ताक्षतांचा द्रोण घेऊन पुढील मंत्रांनी देवावर त्या-त्या स्थानी रक्ताक्षता वाहाव्यात.)

गणेशाय नमः, पादौ (पाय) पूजयामि ।

विघ्नराजाय नमः, जानुनी (गुडघे) पूजयामि ।

आखुवाहनाय नमः, ऊरू (मांड्या) पूजयामि ।

हेरंबाय नमः, कटी (कंबर) पूजयामि ।

कामारिसूनवे नमः, नाभिं (नाभी) पूजयामि ।

लंबोदराय नमः, उदरं (पोट) पूजयामि ।

गौरीसुताय नमः, हृदयं (हृदय) पूजयामि ।

स्थूलकंठाय नमः, कंठं (गळा) पूजयामि ।

स्कंदाग्रजाय नमः, स्कंधौ (खांदे) पूजयामि ।

पाशहस्ताय नमः, हस्तान् (चार हात) पूजयामि ।

गजवक्त्राय नमः, वक्त्रं (मुख) पूजयामि ।

विघ्नहर्त्रे नमः, नेत्रे (नेत्र) पूजयामि ।

सर्वेश्वराय नमः, शिरः (मस्तक) पूजयामि ।

गणाधिपाय नमः, सर्वांगं (सर्वांग) पूजयामि ॥

॥ अथ पत्रपूजा ॥

(पुढील नाममंत्रांनी ती-ती पत्री वाहावी. एखादी पत्री उपलब्ध नसल्यास दूर्वा वाहाव्यात.)

ॐ सुमुखाय नमः, मालतीपत्रं (मधुमालती) समर्पयामि ।

ॐ गणाधिपाय नमः, भृंगराजपत्रं (माका) समर्पयामि ।

ॐ उमापुत्राय नमः, बिल्वपत्रं (बेल) समर्पयामि ।

ॐ गजाननाय नमः, श्वेतदूर्वापत्रं (पांढऱ्या दूर्वा) समर्पयामि ।

ॐ लंबोदराय नमः, बदरीपत्रं (बोर) समर्पयामि ।

ॐ हरसूनवे नमः, धत्तूरपत्रं (धोतरा) समर्पयामि ।

ॐ गजकर्णाय नमः, तुलसीपत्रं (तुळस) समर्पयामि ।

ॐ गुहाग्रजाय नमः, अपामार्गपत्रं (आघाडा) समर्पयामि ।

ॐ वक्रतुंडाय नमः, शमीपत्रं (शमी) समर्पयामि ।

ॐ एकदंताय नमः, केतकीपत्रं (केवडा) समर्पयामि ।

ॐ विकटाय नमः, करवीरपत्रं (कण्हेर) समर्पयामि ।
ॐ विनायकाय नमः, अश्मंतक (आपटा) पत्रं समर्पयामि ।
ॐ कपिलाय नमः, अर्कपत्रं (रुई) समर्पयामि ।
ॐ भिन्नदंताय नमः, अर्जुनपत्रं (अर्जुनसादडा) समर्पयामि ।
ॐ विघ्नराजाय नमः, बृहतीपत्रं (डोरली) समर्पयामि ।
ॐ बटवे नमः, दाडिमपत्रं (डाळिंब) समर्पयामि ।
ॐ सुरेशाय नमः, देवदारुपत्रं (देवदार) समर्पयामि ।
ॐ भालचंद्राय नमः, मरुपत्रं (मरवा) समर्पयामि ।
ॐ हेरंबाय नमः, सिंदुवारपत्रं (निर्गुडी) समर्पयामि ।
ॐ चतुर्भुजाय नमः, जातीपत्रं (जाई) समर्पयामि ।
ॐ सर्वेश्वराय नमः, अगस्तिपत्रं (अगस्त्य) समर्पयामि ॥

खालील श्लोक म्हणत उदबत्ती ओवाळावी.
डाव्या हाताने घंटा वाजवावी.

दशाङ्गं गुग्गुलं धूपं सुगन्धं च मनोहरम् ।

गृहाण सर्वदेवेश उमापुत्र नमोऽस्तुते ।

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । धूपम् आघ्रापयामि ।

गणपतीला नीरांजनाने ओवाळावे. डाव्या हाताने घंटा वाजवावी.

सर्वज्ञ सर्वलोकेश त्रैलोक्यतिमिरापह ।

गृहाण मङ्गलं दीपं रुद्रपिय नमोऽस्तु ते ।

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । दीपं दर्शयामि ।

नैवेद्यः

गणपतीपुढे जमिनीवर पाण्याने चौकोनी मंडल करावे. त्यावर गूळ-खोबरे, पेढे, मोदक इत्यादी नैवेद्याचे भांडे ठेवावे. त्याभोवती पाणी फिरवावे व पाच घास गणपतीला भरवावे. यावेळी गणपतीला नैवेद्य दाखविण्याची प्रथा आहे. त्या त्या नैवेद्याचे नाव घ्यावे. गुडखाद्य (गूळखोबरे), दुग्ध मोदक (पेढे, मोदक इ.) पंचखाद्य (खोबरे, खडी साखर, खारीक, खसखस, खवा यांचे मिश्रण)

नैवेद्यं गृह्यतां देव भक्ति में ह्यचलां कुरु ।
ईप्सितं मे वरं देहि परत्र च परां गतिम् ॥
मोदकं पंचखाद्यं च नैवेद्यं ते निवेदितम् ।
मया भक्त्या शिवापुत्र गृहाण गणनायक ॥

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । -

नैवेद्यं समर्पयामि ।

प्राणाय नमः । अपानाय नमः । व्यानाय नमः ।
उदानाय नमः । समानाय नमः । ब्रह्मणे नमः ।
पुन्हा नैवेद्याभोवती पाणी फिरवून हात जोडावेत.

नैवेद्यमध्ये पानीयं समर्पयामि ।

प्राणाय नमः । अपानाय नमः । व्यानाय नमः ।

उदनाय नमः । समानाय नमः । ब्रह्मणे नमः ।

पुढील मंत्र म्हणून चार वेळा उजव्या हातावरून
ताम्हनात पाणी सोडावे. नंतर गणपतीला फुलाने गंध लावावे,

उत्तरापोशनं समर्पयामि । हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि ।

मुखप्रक्षालनं समर्पयामि । आचमनीयं समर्पयामि ।

करोद्वर्तनार्थं चन्दनं समर्पयामि ।

गणपतीपुढे विडा, दक्षिणा, नारळ व इतर फळे
ठेवून त्यावर पुढील मंत्र म्हणून क्रमशः पळीने पाणी सोडावे.

अमृतापिधानमसि-उत्तरापोशनं समर्पयामि ।

हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि । मुखप्रक्षालनं समर्पयामि । आचमनीयं समर्पयामि ॥

करोद्वर्तनं (किंवा करोद्वर्तनार्थं चंदनं) समर्पयामि ॥

(फुलास अत्तर किंवा गंध लावून ते फूल देवावर वाहावे.)

फलान्यमृततुल्यानि सुस्वादून्यघनाशन ।
आनीतानि मया भक्त्या गृहाणेमानि सर्वद ॥

पार्थिव महागणपतये नमः ॥

नारिकेलमहाफलं नानाविधफलानि च समर्पयामि ॥

(नारळ, फळ/केळ, बदाम, खारीक इत्यादी फळांवर अक्षता वाहून एक पळी पाणी ताम्हणात सोडावे.)

पूगीफलं महाद्विव्यं नागवल्ल्या दलैर्युतम् ।

कपूरैलासमायुक्तं ताम्बूलं प्रतिगृह्यताम् ।

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । मुखवासार्थे

पूगीफल ताम्बूलं समर्पयामि ।

(विड्यावर अक्षता वाहून एक पळी पाणी ताम्हणात सोडावे.)

सौवर्णी राजती ताम्रा नानारत्नसमन्विता ।

कर्मसाद्गुण्यसिद्ध्यर्थं दक्षिणा प्रतिगृह्यताम् ॥

पार्थिव- महागणपतये नमः । दक्षिणां समर्पयामि ॥

(दक्षिणेवर अक्षता वाहून एक पळी पाणी ताम्हणात सोडावे.)

चक्षुर्द सर्वलोकानां तिमिरस्य निवारणम् ।

आर्तिक्यं कल्पितं भक्त्या गृहाण भक्तवत्सल ॥

पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । महानीराजनदीपं समर्पयामि ॥

(नीराजन ओवाळावे. घंटा वाजवावी.)

नमस्ते विघ्नसंहत्रे नमस्तेऽभीप्सितप्रद ।

नमस्ते देवदेवेश गणाधिप नमोऽस्तु ते ॥

पार्थिव- महागणपतये नमः । नमस्कारान् समर्पयामि ॥

(देवास साष्टांग नमस्कार करावा.)

विघ्नेश्वर विशालाक्ष सर्वकामफलप्रद ।

प्रदक्षिणीकरोमि त्वामभीष्टं देहि मे सदा ॥

पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । प्रदक्षिणां समर्पयामि ॥

(देवाभोवती किंवा स्वतःभोवती प्रदक्षिणा करावी.)

॥ अथ दूर्वायुग्मपूजा ॥

२१ दूर्वाची जुडी घेऊन पुढील नाममंत्रांनी प्रत्येक वेळी त्यातील

दोन-दोन दूर्वा गंधाक्षतांसह गणपतीला वाहाव्या.

ॐ गणधिपाय नमः । दूर्वायुग्मं समर्पयामि ॥१॥

ॐ उमापुत्राय नमः । दूर्वायुग्मं समर्पयामि ॥२॥

ॐ अघनाशनाय नमः । दूर्वायुग्मं समर्पयामि ॥३॥

ॐ विनायकाय नमः । दूर्वायुग्मं समर्पयामि ॥४॥

ॐ ईशपुत्राय नमः । दूर्वायुग्मं समर्पयामि ॥५॥

ॐ सर्वसिद्धिप्रदायकाय नमः । दूर्वायुग्मं समर्पयामि ॥६॥

ॐ एकदंताय नमः । दूर्वायुग्मं समर्पयामि ॥७॥

ॐ इभवक्त्राय नमः । दूर्वायुग्मं समर्पयामि ॥८॥

ॐ आखुवाहनाय नमः । दूर्वायुग्मं समर्पयामि ॥९॥

ॐ कुमारगुरवे नमः । दूर्वायुग्मं समर्पयामि ॥१०॥

याप्रमाणे प्रत्येक वेळी दोन दूर्वा अशा दहा वेळा अर्पण केल्यावर एक शिल्लक राहील.

गणाधिप नमस्तेऽस्तु उमापुत्राघनाशन ।

विनायकेशपुत्रेति सर्वसिद्धिप्रदायक ।

एकदन्तेभवक्त्रेति तथा मूषकवाहन ।

कुमारगुरवे नित्यं पूजयामि प्रयत्नतः ।

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । दूर्वामेकां समर्पयामि ।

असे म्हणून ती दूर्वा गणपतीला अर्पण करावी.

नानासुगंधपुष्पाणि यथाकालोद्भवानि च ।

पुष्पांजलिर् मया दत्तो गृहाण गिरिजात्मज ॥

पार्थिव- महागणपतये नमः । मंत्रपुष्पं समर्पयामि ॥

(देवावर रक्ताक्षता व फुले वाहावीत. पुन्हा ओंजळीत रक्ताक्षता व फुले घेऊन उभे राहावे.)

यन्मयाचरितं देव व्रतमेतत् ते सुदुर्लभम् ।]

त्वत्प्रसादाद् गणेश त्वं सफलं कुरु सर्वदा ॥

विनायक गणेशान सर्वदेवनमस्कृत ।

पार्वतीप्रिय विघ्नेश मम विघ्नान् निवारय ॥

पार्थिव- महागणपतये नमः । प्रार्थनापुष्पं समर्पयामि ॥

(अक्षता व फुले वाहावीत.)

अनेन संकल्पोक्तफलावाप्तये मया यथाज्ञानेन यथामीलितोपचारद्रव्यैः

कृतषोडशोपचारपूजनेन पार्थिव-श्री महागणपती प्रीयताम् ॥

(एक पळी पाणी सोडावे.)

॥ अथ अर्घ्यदानम् ॥

(नेत्रांस पाणी लावून घ्यावे.)

अथ गणेशचतुर्थी व्रतपूजांगत्वेन अर्घ्यदानं करिष्ये ॥

(एक पळी पाणी सोडावे.)

(एका पात्रात शुद्धोदक घेऊन त्यात गंध, रक्ताक्षता, फूल, दूर्वा, सुपारी व नाणे घालून अर्घ्य तयार करावे.

ते पात्र ओंजळीत घेऊन खालील मंत्र म्हणावा.)

गणेशाय नमस्तुभ्यं सर्वकामफलप्रद ।

वाञ्छितं देहि मे नित्यं गृहाणार्घ्यं नमोऽस्तु ते ॥

पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकाय नमः । इदं अर्घ्यं समर्पयामि ॥

(पात्रातील अर्घ्य ताम्हणात सोडावे.)

अनेन अर्घ्यदानेन पार्थिव-श्रीसिद्धिविनायकः प्रीयताम् ॥

(पाणी सोडावे.)

आरती संग्रह

१. आरती गणपतीची

सुखकर्ता दुःखहर्ता वार्ता विघ्नाची ।
नुरवी पुरवी प्रेम कृपा जयाची ॥
सर्वांगी सुंदर, उटि शेंदुराची ।
कंठी झळके माळ मुक्ताफळांची ॥ १ ॥
जयदेव जयदेव जय मंगलमूर्ती ।
दर्शनमात्रे मनःकामना पुरती ॥ ध्रु ॥
रत्नखचित फरा तुज गौरीकुमरा ।

चंदनाची उटी, कुंकुमकेशरा ॥
हिरेजडित मुगुट, शोभतो बरा ।
रुणझुणती नूपुरे चरणी घागरिया ॥ २ ॥
लंबोदर पीतांबर फणिवरबंधना ।
सरळ सोंड वक्रतुंड त्रिनयना ॥
दास रामाचा वाट पाहे सद्ना ।
संकटी पावावे, निर्वाणी रक्षावे, सुखरवंदना ॥ ३ ॥

२. आरती गणपतीची (हिन्दी)

शेंदुर लाल चढ़ायो अच्छा गजमुखको
दोंदिल लाल बिराजे सुत गौरि हरको
हाथ लिए गुडलडू सांई सुरवरको
महिमा कहे न जाये लागत हूं पदको
जय जय जी गणराज विद्या सुखदाता
धन्य तुम्हारो दर्शन मेरा मन रमता
जय देव जय देव
अष्टौ सिद्धि दासी संकटको बैरि
विघ्नविनाशक मंगल मूरत अधिकारी
कोटीसूरजप्रकाश ऐसी छबि तेरी
गंडस्थलमदमस्तक झूले शशिविहारि
जय जय जी गणराज विद्या सुखदाता
धन्य तुम्हारो दर्शन मेरा मन रमता

जय देव जय देव
भावभगत से कोई शरणागत आवे
संतत संपत सबही भरपूर पावे
ऐसे तुम महाराज मोको अति भावे
गोसावीनंदन निशिदिन गुन गावे
जय देव जय देव

३. आरती देवीची

दुर्गे दुर्घट भारी, तुजविण संसारी ।
अनाथनाथे अंबे, करुणा विस्तारी ।
वारी वारी जन्म-मरणांते वारी ।
हारी पडलो आता, संकट नीवारी ॥ १ ॥
जयदेवी जयदेवी महिषासुरमथनी ।
सुरवरईश्वरवरदे तारक संजीवनी ॥ ध्रु ॥
त्रिभुवनीभुवनी पाहता, तुजऐशी नाही ।
चारी श्रमले परंतु, न बोलवे काही ।
साही विवाद करिता, पडले प्रवाही ।
ते तू भक्तांलागी, पावसि लवलाही ॥ २ ॥

प्रसन्नवदने प्रसन्न होसी निजदासा ।
क्लेशांपासुनि सोडवि, तोडी भवपाशां ॥
अंबे तुजवांचून, कोण पुरविल आशा ।
नरहरि तल्लिन झाला, पदपंकजलेशा ॥ ३ ॥

४. श्रीशंकराची आरती

लवथवती विक्राळा ब्रह्मांडें माळा । वीषें कंठ काळा त्रिनेत्रीं ज्वाला ।
लावण्यसुंदर मस्तकीं बाळा । तेथुनियां जळ निर्मळ वाहे झुळझुळां ॥ १ ॥
जय देव जय देव जय श्रीशंकरा । आरती ओवाळू तुज कर्पूरगौरा ॥ ध्रु० ॥
कर्पूरगौर भोळा नयनीं विशाळा । अर्धांगी पार्वती सुमनांच्या माळा ।
विभुतीचें उधळण शितिकंठ नीळा । ऐसा शंकर शोभे उमावेल्हाळा ॥ जय देव० ॥ २ ॥
देवीं दैत्यां सागरमंथन पै केलें । त्यामार्जीं अवचीत हळाहळ जें उठिलें ।
तें त्वां असुरपणें प्राशन केलें । नीलकंठ नाम प्रसिद्ध झालें ॥ जय देव० ॥ ३ ॥
व्याघ्रांबर फणिवरधर सुंदर मदनारी । पंचानन मनमोहन मुनिजनसुखकारी ।
शतकोटीचें बीज वाचे उच्चारि । रघुकुळटिळक राम दासाअंतरी ॥ जय देव० ॥ ४ ॥

५. श्रीदत्तात्रेयाची आरती

त्रिगुणात्मक त्रयमूर्ती दत्त हा जाणा । त्रिगुणी अवतार त्रैलोक्यराणा ।

नेति नेति शब्द न ये अनुमाना । सुरवर मुनिजन योगी समाधि न ये ध्याना ॥ १ ॥

जय देव जय देव जय श्रीगुरुदत्ता । आरती ओवाळितां हरली भवचिंता ॥ जय० ॥ ध्रु० ॥

सबाह्य अभ्यंतरी तूं एक दत्त । अभाग्यासि कैची कळेल ही मात ।

पराहि परतली तेथें कैचा हा हेत । जन्ममरणाचा पुरलासे अंत ॥ २ ॥ जय देव० ॥

दत्त येऊनियां उभा ठाकला । सद्भावें साष्टांगें प्रणिपात केला ।

प्रसन्न होऊनि आशीर्वाद दिधला । जन्ममरणाचा फेरा चुकवीला ॥ ३ ॥ जय देव० ॥

दत्त दत्त ऐसें लागलें ध्यान । हरपलें मन झालें उन्मन ।

मीतूपणाची झाली बोळवण । एका जनार्दनीं श्रीदत्तध्यान ॥ ४ ॥ जय देव० ॥

कापुर आरती

धूप दिप झाला आता कापूर आरती देवा कापूर आरती

रत्नजडित सिंहासनी मंगल मूर्ती ॥१॥

कर्पूरासम निर्मळ माझे मानस राहू दे ।

कर्पूरासम भाव भक्तीचा सुगंध वाहू दे ॥२॥

कापराची लावूनी ज्योती पाहिन तव मूर्ती ।

नयनी साठवू नयनी साठवू मंगल मुर्ती ॥३॥

ज्ञान कळेना ध्यान कळेना कळेना काहि ।

शब्दरूपी गुंफूनि माळा वाहतसे पायी ॥४॥

नेत्री ध्यान मुखी नाम हृदयी तव मूर्ती ।

भाव भक्तिने केली देवा कापुर आरती ॥५॥

अथ मंत्रपुष्पांजलिः

(सर्वानी ओंजळीत अक्षता व फुले घेऊन पुढील मंत्रपुष्पांजली एका सुरात म्हणावी.)

ॐ यज्ञेन यज्ञमयजंत देवास् तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् । ते ह नाकं महिमानः सचंत यत्र पूर्वे साध्याः संति देवाः ॥

ॐ राजाधिराजाय प्रसह्य साहिने । नमो वयं वैश्रवणाय कुर्महे । स मे कामान् कामकामाय मह्यम् ।

कामेश्वरो वैश्रवणो ददातु । कुबेराय वैश्रवणाय । महाराजाय नमः ॥

ॐ स्वस्ति ॥ साम्राज्यं भौज्यं स्वाराज्यं वैराज्यं पारमेष्ठ्यं राज्यं माहाराज्यमाधिपत्यमयं समंतपर्यायी स्यात् सार्वभौमः

सार्वायुष आंतादापरार्धात् पृथिव्यै समुद्रपर्यता या एकराळिति ॥

तदप्येष श्लोकोऽभिगीतो मरुतः परिवेष्टारो मरुत् तस्यावसन् गृहे । आविक्षितस्य कामप्रेर् विश्वेदेवाः सभासद इति ॥

एकदंताय विद्महे वक्रतुंडाय धीमहि । तन्नो दंतिः प्रचोदयात् ॥

महालक्ष्मीं च विद्महे विष्णुपत्नीं च धीमहि । तन्नो लक्ष्मीः प्रचोदयात् ॥

नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धीमहि । तन्नो विष्णुः प्रचोदयात् ॥

तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि । तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् ॥

मंत्रपुष्पांजलिं समर्पयामि ॥

प्रार्थना

घालिन लोटांगण वंदिन चरण । डोळ्यांनी पाहिन रूप तुझे ॥
प्रेमे आलिंगिन आनंदे पूजिन । भावे ओवाळिन म्हणे नामा ॥ १ ॥
त्वमेव माता च पिता त्वमेव, त्वमेव बंधुश्च सखा त्वमेव ॥
त्वमेव विद्या द्रविणं त्वमेव, त्वमेव सर्वं मम देवदेव ॥ २ ॥
कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्यात्मना वा प्रकृतिस्वभावात् ॥
करोमि यद्यत्सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि ॥ ३ ॥
अच्युतं केशवं रामनारायणं कृष्णदामोदरं वासुदेवं हरिम् ॥
श्रीधरं माधवं गोपिकावल्लभं जानकीनायकं रामचंद्रं भजे ॥ ४ ॥
हरे राम हरे राम राम राम हरे हरे
हरे कृष्ण हरे कृष्ण कृष्ण कृष्ण हरे हरे ॥ ५ ॥

॥ अथ ब्राह्मणपूजनम् ॥

विशेष सूचना आपल्याकडे पूजेला आलेल्या गुरुजींची पूजा करून त्यांना यथाशक्ति दक्षिणा, वस्त्र, आपल्या इच्छेनुसार दान द्यावे किंवा आपण ज्या गुरुजींकडून online पूजा केली त्यांना दक्षिणा पाठवावी किंवा आपल्या जवळील गुरुजींना दिली तरी चालते.

दैनिक श्री गणेश पूजा

श्रीगजाननाची स्थापना व पूजन झाल्यानंतर रोज सकाळी व सायंकाळी पंचोपचारपूजा व आरती करावयाची असते. रोज सकाळी व सायंकाळी स्नान करून धूतवस्त्र नेसावे. मग स्वतःला कुंकमतिलक लावून पूजेला आरंभ करावा.

आचमन: तांब्यातील पाणी भांड्यात ओतून घ्यावे. प्रथम पुढील तीन नावांचा उच्चार करून आचमन करावे. प्रत्येक नावाच्या उच्चाराच्या शेवटी पळीने उजव्या हातावर पाणी घेऊन प्यावे. यालाच 'आचमन' असे म्हणतात.

केशवाय नमः । नारायणाय नमः । माधवाय नमः ।

आचमन झाल्यावर लगेच पुढील नावाचा उच्चार करून उजव्या हातावरून ताम्हनात पाणी सोडून हात धुवावा.

गोविन्दाय नमः ।

पुन्हा आचमन करावे.

केशवाय नमः । नारायणाय नमः । माधवाय नमः ।

आचमन झाल्यावर लगेच पुढील नावाचा उच्चार करून उजव्या हातावरून ताम्हनात पाणी सोडून हात धुवावा.

गोविन्दाय नमः ।

हात जोडावे व पुढील नावांचा उच्चार करावा.

विष्णवे नमः । मधुसूदनाय नमः । त्रिविक्रमाय नमः । वामनाय नमः । श्रीधराय नमः ।
हृषीकेशाय नमः । पद्मनाभाय नमः । दामोदराय नमः । संकर्षणाय नमः । वासुदेवाय नमः ।
प्रद्युम्नाय नमः । अनिरुद्धाय नमः । पुरुषोत्तमाय नमः । अधोक्षजाय नमः । नारसिंहाय नमः ।
अच्युताय नमः । जनार्दनाय नमः । उपेन्द्राय नमः । हरये नमः । श्रीकृष्णाय नमः ।

नंतर उजव्या हातात पाणी घेऊन पुढील संकल्प म्हणावा.

संकल्प -

तिथिर्विष्णुस्तथावारो नक्षत्रं विष्णुरेव च ।

योगश्च करणं चैव सर्वं विष्णुमयं जगत् ।

एवंगुणविशेषणविशिष्टायां शुभपुण्यतिथी मम आत्मनः सकलशास्त्रपुरोक्तफलप्राप्त्यर्थं श्रीपार्थिवमहागणपतिदेवता
प्रीत्यर्थं अद्य पञ्चोपचारैः पूजनमहं करिष्ये ।

(हातातील पाणी ताम्हनात सोडावे. पुढील.मंत्राने पुनः ताम्हनात पाणी सोडावे.)

निर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं महागणपतिस्मरणं करिष्ये ।

(हात जोडून गणपतीचे स्मरण करावे.)

वक्रतुण्ड महाकाय सूर्यकोटिसमप्रभ ।

निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ।

महागणपतये नमः । निर्विघ्नं कुरु ।

नंतर पार्थिव गणेशाची पंचोपचार पूजा करावी. प्रथम गणपतीला गंध लावावे.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । विलेपनार्थे चंदनं समर्पयामि ।

(नंतर अक्षता वाहाव्या.)

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । अलङ्कारार्थे अक्षतान् समर्पयामि ।

(गणपतीच्या अंगभूत असणाऱ्या ऋद्धिसिद्धीना हळदकुंकू वाहावे.)

ऋद्धिसिद्धिभ्यां नमः । हरिद्रां कुंकुमं सौभाग्यद्रव्यं समर्पयामि ।

(गणपतीला शेंदूर, अष्टगंध इ. वाहावे.)

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । दूर्वाङ्गरान्, कालोद्भव पुष्पाणि समर्पयामि । पुष्पमालां च समर्पयामि ।

(उजव्या हाताने उदबत्ती ओवाळावी. डाव्या हाताने घंटा वाजवावी.)

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । धूपम् आघ्रापयामि ।

(उजव्या हाताने नीरांजन ओवाळावे. डाव्या हाताने घंटा वाजवावी.)

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । दीपं दर्शयामि ।

(गणपतीपुढे पाण्याने चौकोन काढून त्यावर नैवेद्य ठेवावा.

उजव्या हातात पाणी घेऊन व ते नैवेद्याभोवती फिरवून हात जोडावे.)

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । नैवेद्यं समर्पयामि ।

प्राणाय नमः । अपानाय नमः । व्यानाय नमः । उदानाय नमः । समानाय नमः । ब्रह्मणे नमः ।

(पुन्हा नैवेद्याभोवती पाणी फिरवून हात जोडावेत.)

नैवेद्यमध्ये पानीयं समर्पयामि ।

प्राणाय नमः । अपानाय नमः । व्यानाय नमः । उदानाय नमः । समानाय नमः । ब्रह्मणे नमः ।

(चार वेळेस पानी ताम्हणात सोडावे)

(पुढील मंत्र म्हणून चार वेळा उजव्या हातावरून ताम्हनात पाणी सोडावे. नंतर गणपतीला फुलाने गंध लावावे.)

उत्तरापोशनं समर्पयामि । हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि ।

मुखप्रक्षालनं समर्पयामि । आचमनीयं समर्पयामि ।

करोद्धर्तनार्थं चन्दनं समर्पयामि ।

(गणपतीपुढे विडा व दक्षिणा ठेवून त्यावर पाणी सोडावे. असल्यास फळ ठेवावे.)

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । मुखवासार्यं पूगीफलतांबूलं समर्पयामि ।

कृतपूजासांगता-सिद्ध्यर्थं सुवर्णपुष्पदक्षिणां च समर्पयामि ।

(कापूर लावून उजव्या हाताने ओवाळावा. डाव्या हाताने घंटा वाजवावी. यावेळी आरती करावी.)

याठिकाणी आरती करावी

आपल्या भोवती एकदा प्रदक्षिणा करून गणपतीला साष्टांग नमस्कार घालावा.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । प्रदक्षिणापूर्वक नमस्कारं समर्पयामि ।

(गणपतीला गंध, अक्षता व फूल वाहावे.)

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । मंत्रपुष्पांजलिं समर्पयामि ।

(हात जोडून गणपतीला प्रार्थना करावी.)

यन्मया चरितं देव व्रतमेतत्सुदुर्लभम् । त्वत्प्रसादाद्गणेश त्वं सफलं कुरु सर्वदा ॥
कार्य मे सिद्धिमायातु पूजिते त्वयि धातरि । विघ्नानि नाशमायान्तु सर्वाणि सुरनायका ।
श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । प्रार्थना समर्पयामि ।

(उजव्या हातावरून ताम्हनात पाणी सोडावे.)

अनेन पञ्चोपचारपूजनेन श्रीपार्थिवमहागणपतिः प्रीयताम् । न मम । तत् सद् ब्रह्मार्पणमस्तु ।

श्रीगणेश-उत्तर-पूजा

आपल्या घरातील प्रथेप्रमाणे ज्या दिवशी गणेशमूर्तीचे विसर्जन करावयाचे असेल त्या दिवशी संध्याकाळी उत्तरपूजा करावी. या वेळी स्नान करून सोवळे किंवा स्वच्छ धूतवस्त्र नेसून कपाळाला पिंजर (कुंकू) लावावी व पूजेला आरंभ करावा.

आचमन -

तांब्यातील पाणी भांड्यात ओतून घ्यावे. प्रथम पुढील तीन नावांचा उच्चार करून आचमन करावे. प्रत्येक नावाच्या उच्चाराच्या शेवटी पळीने उजव्या हातावर पाणी घेऊन घ्यावे, यालाच 'आचमन' असे म्हणतात.

केशवाय नमः । नारायणाय नमः । माधवाय नमः ।

आचमन झाल्यावर लगेच पुढील नावाचा उच्चार करून उजव्या हातावरून ताम्हनात पाणी सोडून हात धुवावा.

गोविन्दाय नमः ।

पुन्हा आचमन करावे.

केशवाय नमः । नारायणाय नमः । माधवाय नमः ।

आचमन झाल्यावर लगेच पुढील नावाचा उच्चार करून उजव्या हातावरून ताम्हनात पाणी सोडून हात धुवावा.

गोविन्दाय नमः ।

हात जोडावे व पुढील नावांचा उच्चार करावा.

विष्णवे नमः । मधुसूदनाय नमः । त्रिविक्रमाय नमः । वामनाय नमः । श्रीधराय नमः ।

हृषीकेशाय नमः । पद्मनाभाय नमः । दामोदराय नमः । संकर्षणाय नमः । वासुदेवाय नमः ।

प्रद्युम्नाय नमः । अनिरुद्धाय नमः । पुरुषोत्तमाय नमः । अधोक्षजाय नमः । नारसिंहाय नमः ।

अच्युताय नमः । जनार्दनाय नमः । उपेन्द्राय नमः । हरये नमः । श्रीकृष्णाय नमः ।

पुढील मंत्र म्हणावेत.

श्रीमन्महागणाधिपतये नमः । श्रीलक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः । उमामहेश्वराभ्यां नमः । शचीपुरन्दराभ्यां नमः ।

मातापितृभ्यां नमः । इष्टदेवताभ्यो नमः । कुलदेवताभ्यो नमः । ग्रामदेवताभ्यो नमः । स्थानदेवताभ्यां नमः ।

वास्तुदेवताभ्यो नमः । सर्वेभ्यो नमः । सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः । अविघ्नमस्तु ।

उजव्या हातात पाणी घेऊन पुढील संकल्प म्हणावा.

तिथिर्विष्णुस्तथावारो नक्षत्रं विष्णुरेव च ।
योगश्च करणं चैव सर्वं विष्णुमयं जगत् ॥
एवंगुणविशेषेणविशिष्टायां शुभपुण्यतिथौ
मम आत्मनः सकलशास्त्रपुरोक्तफलप्राप्त्यर्थं
श्रीपार्थिवमहागणपतिदेवता प्रीत्यर्थं अद्य
पञ्चोपचारैः उत्तराराधनं करिष्ये ।

हातातील पाणी ताम्हनात सोडावे. पुढील मंत्राने पुनः ताम्हनात पाणी सोडावे.

तत्रादौ निर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं महागणपतिस्मरणं करिष्ये ।

हात जोडून गणपतीचे स्मरण करावे.

वक्रतुण्ड महाकाय सूर्यकोटिसमप्रभ ।

निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ॥

महागणपतये नमः । निर्विघ्नं कुरु ।

त्यानंतर पार्थिव गणेशाची पंचोपचार पूजा करावी.

प्रथम गणपतीला गंध लावावे.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । विलेपनार्थे चंदनं समर्पयामि ।

नंतर अक्षता वाहाव्या.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । अलङ्कारार्थे अक्षतान् समर्पयामि ।

गणपतीच्या अंगभूत असणाऱ्या ऋद्धिसिद्धीना हळदकुंकू वाहावे.

ऋद्धिसिद्धिभ्यां नमः । हरिद्रां कुंकुमं सौभाग्यद्रव्यं समर्पयामि ।

गणपतीला शेंदूर, अष्टगंधादी वाहावे.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः ।

दूर्वाङ्कुरान्, कालोद्भव पुष्पाणि समर्पयामि ।

पुष्पमालां च समर्पयामि ।

उजव्या हाताने उदबत्ती ओवाळावी. डाव्या हाताने घंटा वाजवावी.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । धूपम् अघ्रापयामि ।

उजव्या हाताने नीरांजन ओवाळावे. डाव्या हाताने घंटा वाजवावी.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । दीपं दर्शयामि ।

गणपतीपुढे पाण्याने चौकोन काढून त्यावर नैवेद्य ठेवावा. उजव्या हातात पाणी घेऊन

व ते नैवेद्याभोवती फिरवून हात जोडावे.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । नैवेद्यार्थे पयोऽनैवेद्यं समर्पयामि ।

किंवा

गुडखाद्यनैवेद्यं समर्पयामि ।

प्राणाय नमः । अपानाय नमः । व्यानाय नमः ।

उदानाय नमः । समानाय नमः । ब्रह्मणे नमः ।

पुन्हा नैवेद्याभोवती पाणी फिरवून हात जोडावेत.

नैवेद्यमध्ये पानीयं समर्पयामि ।

प्राणाय नमः । अपानाय नमः । व्यानाय नमः ।

उदानाय नमः । समानाय नमः । ब्रह्मणे नमः ।

पुढील मंत्र म्हणून चार वेळा उजव्या हातावरून ताम्हनात पाणी सोडावे.

नंतर गणपतीला फुलाने गंध लावावे.

उत्तरापोशनं समर्पयामि । हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि ।

मुखप्रक्षालनं समर्पयामि । आचमनीयं समर्पयामि ।

करोद्धर्तनार्थं चन्दनं समर्पयामि ।

गणपतीपुढे विडा व दक्षिणा ठेवून त्यावर पाणी सोडावे. असल्यास फळ ठेवावे.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः ।

मुखवासार्थं पूगीफलतांबूलं समर्पयामि ।

कृतपूजासांगतासिद्ध्यर्थं सुवर्णपुष्पदक्षिणां च समर्पयामि ।

कापूर लावून उजव्या हाताने ओवाळावा. डाव्या हाताने घंटा वाजवावी.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । कर्पूरार्तिक्यदीपं समर्पयामि ।

यानंतर आरती करावी. नंतर मंत्रपुष्प म्हणावे. हातात फुले घेऊन आपल्या भोवती प्रदक्षिणा घालावी.

नंतर हातातील फुले गणपतीला बाहून साष्टांग नमस्कार घालावा.

श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । प्रदक्षिणापूर्वक नमस्कारं समर्पयामि ।

प्रार्थना

हातात गंध, अक्षता व फूल घेऊन हात जोडावेत आणि पुढील प्रमाणे प्रार्थना करावी.

यन्मया चरितं देव व्रतमेतत्सुदुर्लभम् ।

त्वत्प्रसादाद् गणेश त्वं सफलं कुरु सर्वदा ॥

कार्यं में सिद्धिमायातु पूजिते त्वयि धातरि ।

विघ्नानि नाशमायान्तु सर्वाणि सुरनायका ।

आवाहनं न जानामि न जानामि तवार्चनम् ।

पूजां चैव न जानामि क्षम्यतां परमेश्वर ॥

मंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं सुरेश्वर ।

यत्पूजितं मया देव परिपूर्णं तदस्तु मे ॥
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ।
पुत्रान् देहि धनं देहि सर्वान् कामांश्च देहि मे ॥
श्रीपार्थिवमहागणपतये नमः । प्रार्थनां समर्पयामि ।

हातातील गंध, अक्षता व फूल गणपतीला वाहावे. उजव्या हातावरून ताम्हनात पाणी सोडावे.

अनेन पञ्चोपचारपूजनेन उत्तराराधनेन

श्रीपार्थिवमहागणपतिः प्रीयताम् । न मम ।

या नंतर दोन वेळा आचमन करावे. हातातील गंध, अक्षता व फूल देवाला वाहावे.

उजव्या हातावरून ताम्हनात पाणी सोडावे.

अनेन कृतपञ्चोपचारैः उत्तराराधनेन श्रीपार्थिवमहागणपतिः प्रीयताम् न मम ।

यानंतर दोन वेळा आचमन करावे.

केशवाय नमः । नारायणाय नमः । माधवाय नमः ।

केशवाय नमः । नारायणाय नमः । माधवाय नमः ।

तीन वेळा विष्णुस्मरण करावे.

विष्णवे नमः । विष्णवे नमः । विष्णवे नमः ।

यानंतर घरातील सर्व व्यक्तींनी श्रीगणपतीला गंध, अक्षता व फूल वाहावे. सुवासिनींनी हळद-कुंकूही वाहावे. गणपतीची मनोभावे प्रार्थना करावी. नंतर श्रीगणपतीजवळ शिदोरी (दही-पोहे, मोदक, करंजी इत्यादी) ठेवावी. मूर्तीचे विसर्जन करण्यासाठी हातात अक्षता घेऊन पुढील मंत्राने त्या अक्षता गणपतीवर वाहून हात जोडावेत.

यान्तु देवगणाः सर्वे पूजामादाय पार्थिवीम् । इष्टकामप्रसिद्ध्यर्थं पुनरागमनाय च ॥

अक्षता वाहिल्यावर गणेशमूर्तीची बैठक किंचित् हलवावी. त्यानंतर गुरुजींना विडा-दक्षिणा द्यावी व पुढील मंत्र म्हणून नमस्कार करावा.

नमोऽस्त्वनंताय सहस्रमूर्तये सहस्रपादाक्षि-शिरोरुबाहवे ।

सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते सहस्रकोटीयुगधारिणे नमः ॥

मग सर्वांनी मूर्तीचे विसर्जन करण्यासाठी जलाशयावर जावे.

तेथे आरती करून उत्साहाने श्रीगजाननाचा जयजयकार करावा व मूर्तीचे विसर्जन करावे.

॥ इति श्रीपार्थिवमहागणपतिउत्तरपूजा समाप्त ॥

गणपतिबाप्पा मोरया ।

॥ अथ नामपूजा ॥

ॐ विघ्नेश्वराय नमः ॥१॥
ॐ विघ्नराजाय नमः ॥२॥
ॐ गौरीपुत्राय नमः ॥३॥
ॐ विनायकाय नमः ॥४॥
ॐ स्कन्दाग्रजाय नमः ॥५॥
ॐ अव्ययाय नमः ॥६॥
ॐ पूताय नमः ॥७॥
ॐ गणाध्यक्षाय नमः ॥८॥
ॐ द्विजप्रियाय नमः ॥९॥
ॐ अग्निगर्भाय नमः ॥१०॥
ॐ इन्द्रश्रीप्रदाय नमः ॥११॥
ॐ वाणीप्रदाय नमः ॥१२॥

ॐ सर्वसिद्धिप्रदाय नमः ॥१३॥
ॐ शर्वतनयाय नमः ॥१४॥
ॐ शर्वरीप्रियाय नमः ॥१५॥
ॐ सर्वात्मकाय नमः ॥१६॥
ॐ सृष्टिकत्रे नमः ॥१७॥
ॐ देवानी-कार्चिताय नमः ॥१८॥
ॐ शिवाय नमः ॥१९॥
ॐ शुद्धबुद्धिप्रदाय नमः ॥२०॥
ॐ शान्ताय नमः ॥२१॥
ॐ ब्रह्मचारिणे नमः ॥२२॥
ॐ गजाननाय नमः ॥२३॥
ॐ द्वैमातुराय नमः ॥२४॥

ॐ मुनिस्तुत्याय नमः ॥२५॥
ॐ भक्तविघ्नविनाशिने नमः ॥२६॥
ॐ एकदन्ताय नमः ॥२७॥
ॐ चतुर्वाहवे नमः ॥२८॥
ॐ चतुराय नमः ॥२९॥
ॐ शक्तिसंयुताय नमः ॥३०॥
ॐ लम्बोदराय नमः ॥३१॥
ॐ शूर्पकर्णाय नमः ॥३२॥
ॐ हेरम्बाय नमः ॥३३॥
ॐ ब्रह्मवित्तमाय नमः ॥३४॥
ॐ कालाय नमः ॥३५॥
ॐ गृहपतये नमः ॥३६॥
ॐ कामिने नमः ॥३७॥
ॐ सोमसूर्याग्निलोचनाय नमः ॥३८॥

ॐ पाशाङ्कुशधराय नमः ॥३९॥
ॐ चण्डाय नमः ॥४०॥
ॐ गुणातीताय नमः ॥४१॥
ॐ निरञ्जनाय नमः ॥४२॥
ॐ अकल्मषाय नमः ॥४३॥
ॐ स्वयंसिद्धाय नमः ॥४४॥
ॐ सिद्धार्चितपदाम्बुजाय नमः ॥४५॥
ॐ बीजापूरकराय नमः ॥४६॥
ॐ अव्यक्ताय नमः ॥४७॥
ॐ वरदाय नमः ॥४८॥
ॐ शाश्वताय नमः ॥४९॥
ॐ कवये नमः ॥५०॥
ॐ विद्वत्तमाय नमः ॥५१॥
ॐ वीतभयाय नमः ॥५२॥

ॐ गदाचक्रेक्षुचापधृते नमः ॥५३॥

ॐ उत्पलाब्जकराय नमः ॥५४॥

ॐ श्रीशाय नमः ॥५५॥

ॐ श्रीपतये नमः ॥५६॥

ॐ स्तुतिहर्षिताय नमः ॥५७॥

ॐ कुलाद्रिभेत्रे नमः ॥५८॥

ॐ जटिलाय नमः ॥५९॥

ॐ चन्द्रचूडाय नमः ॥६०॥

ॐ महेश्वराय नमः ॥६१॥

ॐ नागयज्ञोपवीतिने नमः ॥६२॥

ॐ श्रीकण्ठाय नमः ॥६३॥

ॐ नागार्चिताय नमः ॥६४॥

ॐ व्रतिने नमः ॥६५॥

ॐ स्थूलकण्ठाय नमः ॥६६॥

ॐ त्रयीकर्ते नमः ॥६७॥

ॐ सामघोषप्रियाय नमः ॥६८॥

ॐ परस्मै नमः ॥६९॥

ॐ स्तूलदन्ताय नमः ॥७०॥

ॐ अग्रण्यै नमः ॥७१॥

ॐ धीराय नमः ॥७२॥

ॐ ग्रामण्यै नमः ॥७३॥

ॐ गणेशाय नमः ॥७४॥

ॐ स्थिराय नमः ॥७५॥

ॐ सुवृद्धये नमः ॥७६॥

ॐ सुभगाय नमः ॥७७॥

ॐ शूराय नमः ॥७८॥

ॐ वागीशाय नमः ॥७९॥

ॐ सिद्धिदायकाय नमः ॥८०॥

ॐ दूर्वाबिल्वप्रिवाय नमः ॥८१॥

ॐ कान्ताय नमः ॥८२॥

ॐ पापहारिणे नमः ॥८३॥

ॐ समाश्रिताय नमः ॥८४॥

ॐ आश्रितश्रीप्रदाय नमः ॥८५॥

ॐ सौम्याय नमः ॥८६॥

ॐ भक्तकाङ्क्षितदायकाय नमः ॥८७॥

ॐ सिन्दूरारुणविग्रहाय नमः ॥८८॥

ॐ अच्युताय नमः ॥८९॥

ॐ ऐश्वाम्बोधि-मध्यस्थाय नमः ॥९०॥

ॐ केवलाय नमः ॥९१॥

ॐ सिद्धाय नमः ॥९२॥

ॐ सच्चिदानन्दविग्रहाय नमः ॥९३॥

ॐ ज्ञानिने नमः ॥९४॥

ॐ मायायुताय नमः ॥९५॥

ॐ अदम्भाय नमः ॥९६॥

ॐ ब्रह्मिष्ठाय नमः ॥९७॥

ॐ भयवर्जिताय नमः ॥९८॥

ॐ समस्तजगदाधाराय नमः ॥९९॥

ॐ व्योममूर्तये नमः ॥१००॥

ॐ अमूर्तिमते नमः ॥१०१॥

ॐ पार्वतीशङ्करोत्सङ्गखेलनोत्सुकमानसाय नमः ॥१०२॥

ॐ समस्तजगदात्मने नमः ॥१०३॥

ॐ वरदाय नमः ॥१०४॥

ॐ आखुवाहनाय नमः ॥१०५॥

ॐ हृष्टचित्ताय नमः ॥१०६॥

ॐ सर्वात्मने नमः ॥१०७॥

ॐ सर्वसिद्धिप्रदायकाय नमः ॥१०८॥